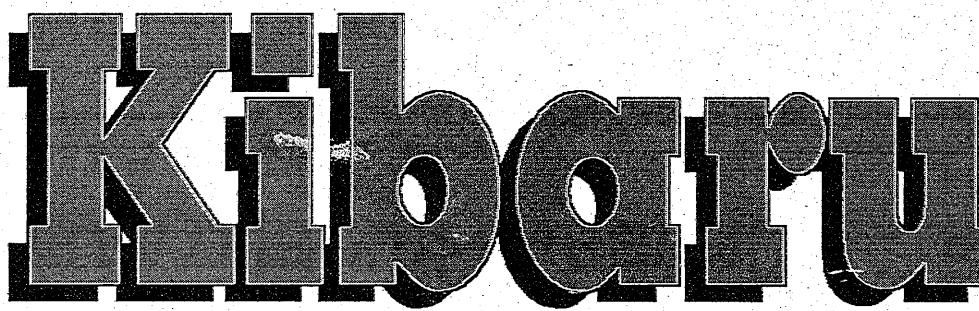

Zuwenkalo san 2010
San 38nan - Boko 461nan
Songo = dorome 35

Kunnafonisében bota kalo o kalo - BP : 24 - Téléfoni : 20.21.21.04 Kibaru bugutiye Bosola Bamako

Afiriki jamana wooc
tun be kupudimoni
kene kan, Gana
kelen de taara ne

Le 8

Gofrenaman be k'a sebe don forolaben ma

Mali kono sene sirilen be sanji nani ani bajila. Ode koson ni sanji nacogo jena san min na, balo be se ka soro kosebe. Walasa ka Malibaloko sirilen bosamiye la, fo bajilasene ka sebekoro layiriwa. N'o ye baji walangatali ye ka don senekeforow koro. Jatemine y'a jira ko ni senekeforow labenna konuman, ka to ka baji walangata k'a b'ere ben forow ma, o be ke sababu ye ka caman fara balo soroata kan san kono.

O de koson gofrenaman be ka yoro caman laben, malosene ni nakosene kama. Nka Mali mako b'olu hake min na san kono, o te ka laboli ke folo.

Gofrenaman ye naniya min siri, n'o ye suman toni miliyon 10 soro ye san kono yanni san 2012 ce n'o sera ka sabati, jamana be balo sanni min ke kokan, o be dabila. Walasa o naniya in ka sabati, fo fala caman ka laben.

O siratige la, gofrenaman be ka forolabenbaara caman boloda. Mali seneko latigekulu ye laje k'o baara bolodalen ninnukan zuwenkalo tile 7

Taari 30 000 labenni bolodara sanni san 2011 laban ce

san 2010, jamanakuntigo la. Laje in nemogoya tun be Amadu Tumani Ture bolo. Fala juman be yoro o yoro la Mali kono, o labencogo an'o nafa senekelaw ni jamana kan, seneko latigekulu ka lerekelenlaje in bolila olu nefoli kan. An b'aw ladonna, ko

sene minisiriso yere ka lajini doyo ye soro yiriwali sira fe. Baara bolodalen min nesinnen be forow labenni ma, o labenna Sene minisiriso fe. Mogo min tun be k'a konoko nefo seneko latigekulu nena, o ye Sumayila Samake ye ka

fara Abudaramani ture kan. Olu ye yoro labenni cakeda nemogo na dankan ye. A be fo o cakeda inde ma tubabukan na zeni rurali.

Senekeforow labenni ye babugubaara min ye, a be bo a dafe doonin-doonin. A nesinnen be taari 103.536 ma. Taari 81.556 b'a la ji be don minnu koro i sagola. Taari 16.134 b'a la mogo sagoba te minnu jiko la. Taari 5.666 fana b'a la minnu be ke fala labennenw doron ye, ji ka ka basigi u kono.

Nin forolabenbaara ninnu b'ena ke Mali marayoro bee la. Kayi mara ta ye taari 4.947 ye; Kulukoro taari 2.725; Sikaso taari 1.186; Segutaari 77.018, taari 68.999 be Ofisidinizeri kono o la; Motitaari 12.861; Tumututaari 2.137; Gwo taari 2.352; Kidali taari 130. Wari min sora SOTELIMA feereli la, o do b'ena don nin baara bolodalen ninnu dafe. A musaka mume be se sefawari miliyari 5 ani miliyon 991 ma.

Moriba Kulubali
Dokala Yusufu Jara

Cikelaw togoladon : ninan, jegemara bilala ten kan

Alamisadon zuwenkalo tile 24 san 2010, jamanakuntigi Amadu Tumani Ture taara Selenge cikelaw togoladon siye 8 nan nesinjamana hukumu kono. Selenge Ofisi (ODRS) foro d'ou kono, a ye sumankise d'ou dan. O d'anni in ye san 2010 - 2011 samiyé danni damine taamsiyen ye, k'a jira ko jamana na ka cikelaw be nogo fe.

Cikelaw togoladon siye 8 nan taabolo ye jegemara yiriwali ye ninan, ka jegew labugun, u ka caya, monnikelaw, jamana ani jamanaden tow, a nafa ka se bee ma.

Cikelaw togo la, Mali cikelaw ka tonba nemogo Bakari Togola ye foli ni walenumandoune ka nesinjamana nemogow ma, kooriware sarali la cikelaw ye sanni u togoladonba in ka se.

Jamanakuntigi y'a sementiya ko cikelaw togoladon bilala hukumu min kono ninan, o ye jegemara yiriwali ye. O hakilila in taara ka kenyé ni Zapojamana

Jamanakuntigi be ka danni ke foro do la, ka samiyé donnin naniya jira ka deme ye ka nesin Mali ma jegeso la. Zapojamana ni Mali y'u tegeno bila seben na min b'a jira ko Mali b'ena sefawari miliyari 5 ni ko soro ka bo Zapojamana yoro min b'ena don jegeko yiriwali dafe.

Cike kanpani dayeleli nesinjamana bannen k'o, jamanakuntigi ye yoro kura d'ou kurubonkari Selenge dugu kono, i n'a fo Kafo Jigine biro kura, siraba kura, Selenge gilsidilanyoro, jegewusuyoro kura, jege dankan kura. Siraba min be Selenge ni Faraba furance la, jamanakuntigi taara o fana kurubonkari. Ojanya be se kilometres 41 ma. Jegemarayoro ani jegelabenyo fana b'o yoro in na yen.

Moriba Kulubali / Mahamadu Konta

Jamanakuntigi ka kunnafonidilaje zuwenkalo tile 8 hukumu kono

A kera laada ye, kabini toncamanko sigira Mali kono, demokarasi sababuya la, zuwenkalo tile 8 kera don kerenkerennen ye. Ale ye don ye peresidanw be sigi min na, u kelen ko wa wasa soro wote senfe. O don, u b'u kali k'u siye jamana sariyasunba lafasabaaw nena ani jamanadenw. Peresdan Alifa y'o laada in latilen, ATT fana temena n'a ye.

O hukumu kono, dugu bila ka fisni laada lawuli ye, ATT sigili sanyelema 7 nan don, taratadon zuwenkalo tile 8, a ye kunnafonidilaje sigi sen kan tubabukan na ani bamanankan, Kuluba, Mali peresidanw dagayoro la.

Jamana kunnafonidilaw ani kenyereyew taw, minnu be kuma arajo ni jabaranin na, ani minnu be sebenni ke kunnafonidisebenw kono, olu ye nininkali caman ke jamanakuntigi la. A y'u jaabi ni hakilisigi ye, ni feere ye ni kumadon ye. Kibaru la yan, an b'o jaabi kunbaba dow fara nogon kan k'u lase aw ma.

Foli ni tanuni ani dantigeliw bannen ko jamanakuntigi fe, nininkali folo min kera a la, o kera lakoliko ye. O man kan ka bali mogoa la bawo lakolisan to te kalo kelen bo bilen nka kalan te ka ke kalansobaw la. Nininkali wrew be yen, minnu kera koronfekel kan, «HUCOMA baarakelaw ka gelyaw, ani jamana ka yemahoronya san 50 nan nena jey. Jaabi minnu dira olu kan an b'olu fana lase aw ma.

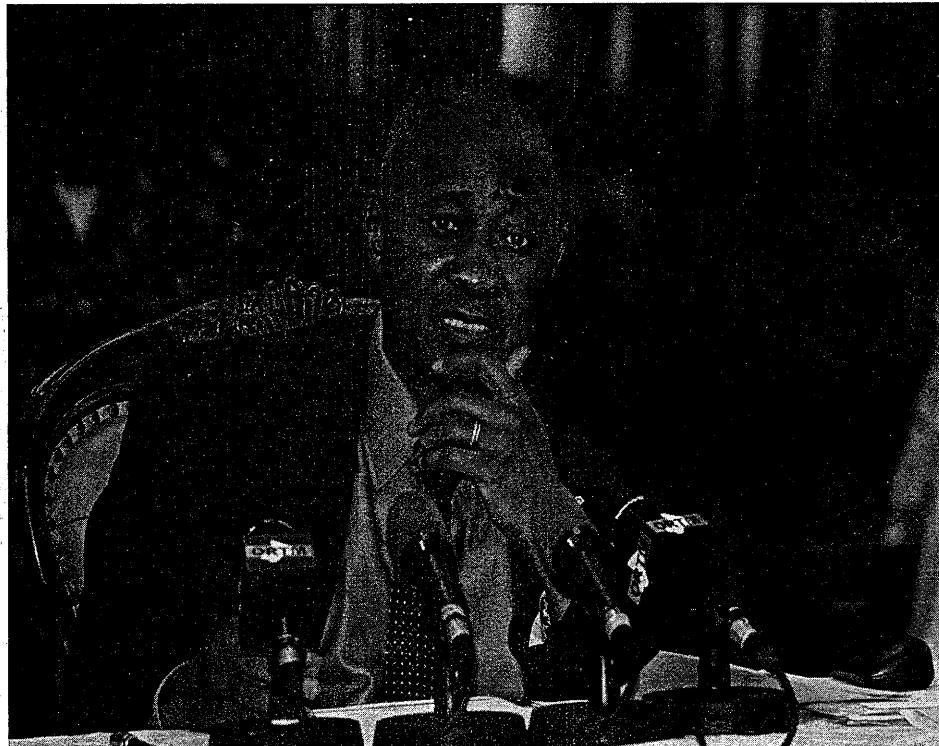
Gelya minnu be Mali lakoliko la bi sango lakolobaw, k'a sababu ke karamogow ka baarabila ye, n'o ye «gerewu» ye, o kelen be ka jamanaden be kamanagan. Goferenaman ni lakolikaramogow ka sendikaw ye sigikafu caman ke, nka ben ma se ka ke folo.

Jamanakuntigi ye min soro ka fo o la o file nin ye.

A ko k'a fo nin ye san tijenen ye lakoliden krobaw bollo, ka soro san tun be se ka kisi ni nogonfaamu tun nana, o y'a tooro kosebe. A da sera lakolikaramogow ka sarako ma.

Jamana ye cesiri min ke ka do fara saraw n'u kunkanfennw kan, a kumana o kan.

A ko kalanko mume musakaw be min ta jamana ka baarakenafolo la san kono, o be ben 36,83 ma keme o keme (36,83%). K'a ta san 2002 la, ka se 2010 ma, o jidira ka se 155 ma, keme o keme (155%). Mali kalanko musaka mume bora

Nin y'a siye wolonwulan ye, jamanakuntigi ni kunnafonilasew ka baro miliyari 97 la san 2002, ka ke miliyari 248 ye san 2010.

Lakolikaramogow ka sara jidira o cogoya kelen na. Karamogo minnu be kalansobaw kalan, olu ka sara jidira ni 60 ye keme o keme (60%) k'a ta san 2002 la ka se bi ma, ka bo sefawari dorome 35.091 na ka se 56.039 ma. Kalanso mankanw, i n'a fo lisew karamogow n'u nogonhaw, olu karamogow ka sara jidira ni 98 ye keme o keme (98%), ka bo sefawari dorome 18.985 la san 2002 ka se 37.043 ma san 2010. Kalan kun folo karamogow, olu ka sara jidira, k'a bo sefawari dorome 13.060 la ka se 25.851 ma. O b'a jira ko jidi kera ni 98 ye keme o keme (98%).

O waati kelenw ha, jamanakuntigi ka fo la, faranki dow kera lakolikaramogow ye, n'a be fo u ma «Pirimu» walima segensara. Lakolikaramogobaw ka «pirimu» bora sefawari 2.700 la ka se 15.200 ma. Kalan kun folo karamogow ka segensara bora sefawari 2.500 la ka ke 5.900 ye.

Jamanakuntigi ka fo la, nafolo hake min be don lakolikaramogow ka sarako dafe, o ni Mali sorodasiw ni polosiw ka san baarakenafolo bee ye hake kelen ye, kele n'a ta bee koronfela la.

N'i ye min bee jatemine, i b'a ye k'a fo ko goferenaman te lakolikaramogow juguya la ATT ka fo la bawo ale yere ye lakolikaramogow ye. Lakolikaramogow ka wulikajow ke k'u ka hakew nini, k'u lafasa, a y'a jira k'o ka kan, o te baasi ye. Nka ni min se te jamana ye, a te se k'o di. A y'a jira k'a ye goferenaman digi fo denen na

walasa a ka lakolikaramogow sago ke u ye. Nka min fura u fanga ma se o koro folo.

Jamanakuntigi y'a nini lakolikaramogow fe u fana ka segin u ko doonin walasa nogonfaamuya ka na. A mana ke cogo o cogo, lakoliden krobaw karamogow, olu ye mogo faamuyalenbaw de ye, u tene son ka doni da jamana kun a te se min koro.

Fen min ye koronfekel ye, jamanakuntigi y'a jira ko nogoyaba donna o la bi. Waatiw kera a la, dorogufeerelaw, silameyadiine dantemewale tiligamogow ani bandiw, ninnu bee tun ferekelen be nogon na ka koronfela nagami. Nka bi marifaw bilala, kojugukela caman jolo karila.

«HUCOMA» baarakelaw ka gelyaw fana be nogoya sen kan bibi in na. Jamana wajibiyara ka fara Mali baarakelaw ka sendikaton kan (UNTM) ka «HUCOMA» baarakelaw magen ka finbodaw boloda u ye.

Fen min ye jamana ka yemahoronya san 50 nan selli nena jey, jamanakuntigi ye kunnafoni dow di o kan. A ko nena jey in ka kan ka ke hakilijagabokene ye ka finew don ka fura nini u la, ka sinijesigiko numan boloda. Sefawari miliyari 7 bena don labenw dafe. Taasibilayoro do bena laben san 50 in togo la, miliyari 2,4 be don o dafe. Jamana fan tan naani kono ani kakan, defilew be ke ani nena suguya caman, miliyari 7 ton be don olu dafe.

Salimu Togola
Mahamadu Konta

San 2010/ 2011 sen kanpani Ofisidinizeri kono

Minisirijemogo ka korosigi min jesinnen be Ofisidinizeri layiriwali ma n'o ye Abu So ye, o n'a nofemogow ye taama ke Jororona mara la mekalo tile 29 san 2010. Senne kanpani min daminet don n'o ye san 2010/2011 ta ye, taama in kera o hukumu kono. U sera Koyan-Jolobala ani Fabugu, ka jibolisiraw labolibaaraw laje. O baara ninnu keli yamaruya dira dugu kofolen ninnu denmisew ma awirilikalo konon na. U y'a soro yenyorow jibolisira bee labora ka ban, jilabaga fosi tu kono tuguni. Abu So ye foli ni tanuni lase denmisew ma u ka cesiri la.

A n'a nofemogow selen NDebugu, a ye laje ke ni Jororona, NDebugu, Kurumari ani NBewaniyaw ye, ka san 2010/2011 senne kanpani baaraw damineni yamaruya di.

Abudulayi Dawu min ye Ofisidinizeri senekelaw nemogo ye, o y'a ka kuma sinsin fen min kan, o ye angere ni senekeminew soro li a tuma na senekelaw fe. Ofisidinizeri nemogoba Kasimu Dene ye kanpani temenen in baara bolodalenw fo; minnu sera ka ke ani minnu ma se ka ke, a y'olu dantige, ka soro ka san 2010/2011 kanpani taw dantige ka fara o kan.

Kanpani temenen na n'o ye san 2009/2010 ko ye, Kasimu Dene y'a jira ko Ofisidinizeri ye malokaama toni 575.724 soro a ka tilema ni samiyeforow la. Ka nakolafen toni 180.000 fana soro; toni 100.000 ye jaba kurunin y'o la. San 2010 mekalo tile 29 y'a soro malokaama toni 4.000 ani malokise toni 2.200 to feerebali be Ofisidinizeri bolo halibi.

San 2010/2011 kanpani in ha, Ofisidinizeri naniya ye malokaama toni 597.000 soro li ye; kasoro san 2009/2010 ta la, a ye toni 575.000 soro. Kemesarada la o be ke teme kelen y'o kan ni 3 ye. A jigi be nakolafen fana toni 255.000 kan ninan, a ka foro taari 9.000 kono.

Abu So ye layidu ta senekelaw ye, ko goferenaman bena a seko ke angereko ani senekeminenko la. A labanna k'a jira ko fen min kononafili b'a fana na, o ye malo ka songosorobaliya ye; kasoro OPAMu ye malo caman san senekejekuluw bolo. Nka, a ko dabaliw bena tige walasa Ofisidinizeri malo to bee ka se ka san.

Seki Omaru Jalo
Dokala Yusufu Jara

Manaforokoninw dilanni, u feereli n'u sanni bëna dabila pewu Mali kono

A kolosira kabini bi te an ka jamana kono, ko manaforokonin ka tijen'i barika ka bon n'a nafa ye. A be ka dugukolo nagasi, ka fiñe bila sene na. A be ka baganw halaki bawo n'olu y'a dun, a te se ka yelema u kono; a b'u faga.

Minisiriso min ka baaraw jesinnen be sigida lakanani ma, o ye sariya do laben mananinko kan, a bëna min jira depitew la, u k'u felaw fo a kan. Ni depitew dijëna n'a ye, a be ke jamana sariya ye, a be boli bëe kan.

Sigida lamini lakanani ani saniya Minisiriso ka sariya in be mun ni mun kan?

Sariya in b'a jini mananin kana dilan Mali kono bilen. A kana san kókan ka na n'a ye Mali kono. A kana feere Mali kono wa mögo kan'a san fana.

Manaforokonin min ko don

kerenkerenneny la, o ye filafilamananinw ye; dòw ne finnen don, dòw ne jelen don, bilenman ni nérémugu, ne suguya caman b'a la. Kefen dòw be mananin minnu na minnu b'a to u te toli ka ke bogo ye, u te se ka yelema baganw kono. Ni baganw y'a caman dun, u be ke kuru belebele ye u furu kono k'u faga. A dilannen don ni kefen dòw ye minnu be dugukolo jeni ka nafamafenw tijen ka falenfenw faga. Ni tasuma donna mananin minnu na, u be sisi min bø, o man ni hadamaden ma, baganw ani falenfenw.

Kasaara minnu be mananinw nöfe o ye damateme dan ye.

Minisiriso in ka fo la, mananin toni 17.089 be Mali kono bi. Olu la, toni 1355 ka se 1500 ma, o dòren de sera ka bayelema ka ke makonfén wërew ye. A to toni 15

000 tolen b'an senkoro ten, fiñe be k'u yereke fan bëe ka tijen'i ke hake te miin na. Duguba fara dugu misennin kan, mananin selen be fan bëe, ka yoro bëe labo.

Sigida lamini lakanani ani saniya Minisiriso be ka feerew tige ka na ni manaforoko suguya wërew ye jamana kono minnu be se ka toli, n'u te tijen'i ke, sanni sariya in bolili ka damine.

An be don min na i ko bi, Afiriki kono, jamana dòw ye sariya ta kaban ka fu siri mananinko dan na, i n'a fo Gabon ani Afirikidisi. Eropu jamananw na, Faransi ani Irlandi, olu fana ye sariya ta mananinko kan.

Sariya bolodalen in ye kasolaladon ko fo ani warisara ka nesin sariyassolaw ma.

Juma Jabate
Mahamadu Konta

Sanjkarababaaraw daminena

Bamako-Senu pankurunjiginkene na zuwenkalo tile 10, san 2010/2011 sene kanpani sanjkaraba baaraw daminani yamaruya dira.

Kabini san 2005, goferenaman ye san 5 sanjkaraba baaraw boloda. A musaka be se sefawari miliyari 14 ani miliyon 358 ma. San 2010/2011 kanpani sanjkaraba musaka be ben miliyari 3 ani miliyon 17 ma. Nafolo min ka kan ka don baaraba ketaw dafe san 2010 in kono, miliyari 2 ani miliyon 500 be ta o la ka ninan sanjkaraba damine. A wari to be nejini cogoya were la.

Sanji minnu karabara san 2008/2009 ani 2009/2010 sene kanpani konona na, o sanji dòw minena ka segesegé, k'a dòn'n'u te kasaara lase sigida n'a lamini ma. Jaabiw y'a jira ko sanji numanw don, i n'a fo sanji yere manani be cogo min na. A te baasi lase sigida n'a lamini ma.

Sibiri Konaté
Dokala Yusufu Jara

Lakana Minisiriso ye mobili kura 150 soro

Bolifén ninnu musaka bëenna sefawari miliyari 2,716 ma

Jamanakuntigi Amadu Tumani Ture ye baarakemobili kura 150 kilew di Lakana Minisiri Sajo Gasama ma, ntenendon zuwenkalo tile 7 san 2010. Polisiw ka cakeda min be wele GMS, n'a be Ntomikorobugu, mobilidi jenajew kera yen de. Iqara min tun be kene kan ka mögöw nisondiya o tun ye Ténen Danbelé ye.

Mobili 12 ye «Sitasón wagon» ye. Mobili 138 ye «Tutérén» ye minnu be se ka boli yoro bëe.

Minisiri Gasama y'a jira ko nin nögon ma deli ka ke folo polisiw ye, ka mobilii kura 150 di nögon fe u ma jamana fe. A y'o foli n'o walenumandón ke. Bolifén ninnu musaka bëenna sefawari miliyari 2,716 ma. Minisiri Gasama ka fo la, nin min kelen file nin ye, o ye jamanakuntigi ka layidu talen kun folo tiiménen de ye. A to min be k'o, o musakaw be se sefawari miliyari 1,155 ma. A ténan mëen o nafolo in bëna ke ka motoba 156 san, kisekunbennan 150, talikiwaliki 240 ani arajo HF ni VHF 110.

Bolifén ninnu ani baarakemin en ninnu dira polisiw ma walasa u ka se k'u joyoro fa, ka jamanaden kelen-kelen lakana, k'u kisi tijenikelaw ni mögo juguw suguya bëe töro ma.

Salimu Togola / Mahamadu Konta

Dò farala sorodasi kòròw sara kan

A be san caman bo bi, Faransi ka jamana maralenw sorodasi kòròw tun be wulikajo la a k'o, k'a k'u n'a ka sorodasi kòròw sara damakéne. Faransi tun ma jen n'o ye. Nka o jamana minnu sorodasi kòròw ye Faransi kunmabokeléw ke ka teme, u ka lajini sabatira jumadon mekaloo tile 29 san 2010.

Faransi sariyasen 3 minnu tun ye gelya ye damakéneko la sorodasi kòròw ni nögon ce, a ninina olu ka bin. Jen kéra n'o ye. Nka o be waleya san 2011 zanwuyekalo tile 1.

Lajini min sabatilen file nin ye, a jesinnen be sorodasi kòròw hake min ma, o te teme mögo 30.000 kan bilen. San 2006 konona na, Faransi depitew y'a jira ko do ka fara sorodasi kòròw ka pansiyon kan. N'o ye sorodasi minnu ye san 15 soro sorodasiya la Faransi bolo sanni Jamanaw k'u yere ta. Nka da ma don a kuma na bilen. San 45 o kofé, Faransi jamanakuntigi kòrò Zaki Siraki y'a kuma lawuli. Alizeri sinimandilanna do ye siniman dilan, min be wele tubabukan na «endizéni». Zaki Siraki kelen k'o laje,

a y'a jira ko Faransi ka kan k'a ka sorodasi kòròw walenumandón. O waatiw la, sorodasi kòròw hake mintun be ka damakéne ni pansiyon kola, olu tun ye mögo 84.000 ye, ka bo jamana 23 kono. Olu la, mögo 57.000 ta tun ye dò farali y'u ka pansiyon kan; 27.000 ta tun y'u ka ljura sorolenw musakaw sarali ye ka fara u ka taw kan.

Faransi jamana sônnen file damakéne min ma nin ye, o ye sorodasi kòròw ka pansiyon kola dama ye. Sabula fisamandiya tun b'o la kosebe.

Hakili lajigin na, kabini Faransi ka jamana maralenw y'u ka yere mahorony awta, a y'a banka wari nafama di o sorodasi kòròw ma. U dunye Faransidemé ka Alimankeléba folo ni filanan bëe ke. K'a deme ka Alizeri kele, o kelen k'a jini k'a b'a yere ta.

U ye Faransi deme Endisini kèle fana na. Sorodasi kòròw ba caman tora o kèle ninnu na.

Nka a y'u fitiriwaleya.

Dokala Yusufu Jara

Banjagara ni Burukina dance sira baaraw wulila

Sira min be bø Banjagara ka teme Wo, Bankasi, Koro fo Burukina dance la, n'o ye siraba nimor 15nan ye Mali kono, o baaraw tun lajora k'a sababu ke baarakeminen kodëse ye. Nka siraba in dilannibaaraw daminena kokura. A be fo siraba in de ma Jége sira. Tinizi ni Burukina ka jekabaarajekulu min be wele «SGTI/ATP», a baaraw b'o bolo.

Siraba in kuntaala to dilanbali ye kilomètre 91 ye. Sabula Banjagara ni Wo furancé kilomètre 38 dilanna kaban. Wo-Bankasi-Koro-Burukina, o baaraw wulila. Ka bo Bankasi ka se Koro, o ye kilomètre 60 ye. Koro ni Burukina dance ye kilomètre 31 ye.

Ni Jége sira dilanna ka foori, a be taakasegin mögoya Mali ni Burukina ce. Kerenkerenneny la ka jege ta mali la k'a lase Burukina ani Gana jamanaw na.

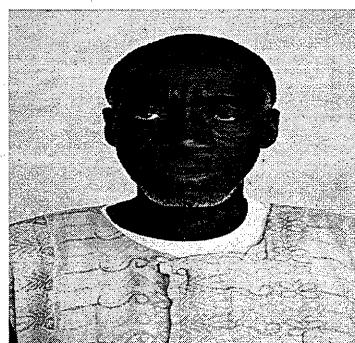
Bayi Kulubali / Dokala Yusufu Jara

Yelema ka don degelikaramogoko la

Maliden caman son diyalendon bi, k'a sababu ke S a m a t a s e g e w degelikaramogoko ye. An ka nzana do b'a fo ko n'i ye dononkor Nabara san ka n'o bila i ka semusow cela, i kan'i jigi da seden kan.

Jamana min mana a k'ntolatanton degelikaramogoko bila ko baara ma ne o bolo, Mali de b'o wele ka bila a ta kunna. A be laban ka miliyon caman labila o ye kalosara la. Kolosili la, a degelikaramogoko caman desera ka woyo yelen ni denmisewn ye. Wariba min bora o y'o binnen ye ji la.

Kabini degelikaramogoko Mamadu Keyita «Kapi» ye Samatasegew bila yoro min na san 1994, deglikaramogoko dunan si ma se k'u lateme o kan folo; n'o ye karidefinali ye. An k'an janto an yere la kabini sisan. San 2012 kupudafiriki ka gelenkosebe. Mali, Kapuverdi, Liberia ani Zinbawe be ntolatankulu kelen na. O jamana ninnu ye labenw damine kaban. An dun ye degelikaramogoko soro a ma meen folo. Liberia ni

Yaya Mario

Zinbawe ye angilejamanaw ye. Kapuverdi fana b'a la ka yeelenbontolatankola sisan.

Ne hakili la sanni an ka degelikaramogoko gennenw ta ka n'olu bila Samatasegew kunna, ka miliyon caman latijne olu la gansan, ntolatanna koror caman be malii fe. Ntolatannu yemogow be se k'olu d'ow ta ka baara ke n'olu ye. Olu ye jamanadenw ye. Tijne don u fana mako be warila; nka u caman b'u t'ogo makaran ni jamana ka netaa sabatili ye ntolatannu sira fe.

N'iye Malintolatankulu kelen na. O jamana ninnu ye labenw damine kaban. An dun ye degelikaramogoko soro a ma meen folo. Liberia ni

Samiye y'an ta an tege ma ninan

Ninan san 2010 sene be son ka geleya. Sabula sanji ye nani damine joona. Mogow tun ma sigi n'a ye ko samiyese sera. Binw konna ka falen fan bee fe kasoro kalacew ma damine. San tow la, nin nognountuma tun b'a soro kalacew tila banna, d'ow ye danni damine. Nka ninan ta ma k'o ye de. Bin juguw wulilen be forow kono. Binfagan joyoro ka bon; nka o sanni se te senekela bee ye. A ka soro fana i be se a labaaracogo numan na. N'o te i ka baara be ke tokaje ye. Ni binfagan gaazi min bana, a labaaracogo jugu b'i ka foro tijne.

Ne b'a nini senekelaw fe, u ka kunnafoniw nini binfagan kan; o ka fusa ka baara k'i kune. Anw ka ninan baara man nogo. Sabula samiyese donna kasoro a nesigibaaraw ma ban.

Banba Jara ka bo Surukun-Gangaran, Tukoto komini na Kita

Sugu kura kurunbonkarila Kati

Kati mara senekelaw ye jigisemeyorokura soro. N'o ye sugu ye. A dabora u ka senefenw feereyoroko kama. Sumansene ani nakosene be ba la Kati mara la kosebe.

Ntenendon m'kalo tile 17 san 2010, sugu kura kurunbonkarila Kati. A be fo yoro min ma Kati positi koro, sugu in be yen. Nindon in na, Kati mara komini 37 bee meriw, perefe, despite ka fara mogoba caman werew kan, min bee tun be senekelaw togolasugu in labilalikene kan.

Kuma nafama caman f'ra a kene kan. A faranfasiyara ko sugu in dabolen be

senekelaw d'or'on de ka feerelikoyoko kama. N'o ye sumankisew, kumafenw ani nakolafenw ko ye. U ko fosi were man kan ka feere sugu in na, ni nin fen suguyaw te.

Ne be min nini meriw fe, u ka senekelaw demecogo n'jini walasa u ka se ka dunkafa sabati Kati mara la.

U ka senekelaw ninnu deme kosebe u ka sugu in sabatili fana na. A f'ra ko sugu ye senekelaw ta ye. O la meriw k'u jilaja, senekelaw k'o sugutigya in kana ke sonsannin ka komotigya ye.

Isa Jalo ka bo K'dugu, Dugabugu komini na Kati

mana u ka dannaya ta ka da min kan k'o sigi yemogoya la, k'orolen be fusaya y'o ye. Ntolatannu te se ka taa ne o cogo la.

Mali tun lakodonnene be ntolatanku la kosebe Afiriki kono. K'a ta san 1960 la ka se 1972 ma, antun b'an waso ni Maliye. Oy'a soro hali negeso te ntolatannu n'u yemogow d'ow fe. Bee tun b'a t'ogo makaran. Yemogow tilennen tun don. Ne te o waatiw ntolatannu bee k'oni d'or; nka n hakili b'a kelen-kelenw na: Salifu Keyita «Domengo», Bakoroba Ture, Saja Sise, Zigila, Nani Ture, Mamadu Keyita «Kapi», Fantamadi Keyita ni Fantamadi Jara, ani Usumanibilennin. Ninnu ye baara ke faso ye kasoro u sarawari tun man ca. An k'u fo, k'u walenumandou.

**Yaya Mario
ka bo Senu Bamako**

Ni senekelaw k'era jeckuluw ye, u demeni be nogo

An be don min na, siginogonya gelevalen be wulakonoduguw la kosebe. K'a sababu ke benbaliya, nengoya, ani juguya ye. Mogow dalen te nognon na bilen.

Dubaw farala, balimayaw ni teriyaw tijena. N'i ye ne nininka, ne b'a fo k'o geleya min file nin ye mogow ni nognon ce sigidaw la, o te soro d'owere fe hakilintanya k'o nafoloko la.

Mali fan tan ni naani na, kerenkerennya la. Bel'dugukaw; an k'an kofile nognon na. O b'a to an ka here soro. An k'an tege di nognon ma, ka sinji laje, ka teriya ni balimaya nafa laje. An ka ben nini an ni nognon ce. N'an ma ben fosi te n'ebabo.

Jamanakuntigye yamaruya di sene taabolo kura sariya talenw ka waleya. O taabolo kura in sariya d'ow b'a jira ko deme ka don baganmara, sene, monni ni jegelamara, dibu, donsoya, kungokonjiridenkari,

Sumansi numan soro man cogo

1 be san senekela bolo d'orome 15, n'o si numan bora, goferenaman b'o feere senekelaw ma d'orome 60. Nin bee ye geleya ye ka jesin senekelaw ma; kasoro ale de ka kan ka sumansi numan nini ka di jamana senekelaw ma nogo ya la. Nka n'a f'ra ko senekela desera ka sumansi numan san k'a sababu ke wariko ye, o ye ko ye min ka gel'en kosebe. A be ke sababu ye ka do bo suman soro la. Ne b'a nini goferenaman fe, a ye naniya numan min ta n'o ye senekelaw demeni ye sumansene na, a ka sumansi numan fana nini ka di u ma songo duman na; n'o k'ra sumansene be yiriwa, belebele be fara suman soro la.

**Daramani Sise
ka bo Nogolaso, Sanzana
komini na Sikaso**

farajogonkan dun te se ka sabati n'an ma ben.

O hukumu kono, ne b'a nini senekelaw fe, u ka fara nognon kan ka Mali ka yereeta san 50nan n'ejajew ke; sabula mogu ka ko te se ka diya a yere ko.

Diinemogow b'a fo ko dije kono, fen min ka bon ni fen bee ye, k'o ye kanuya ye. An ka nognon kanu. Kanu de folia, kanu de be laban.

Dije dara kanu koson. Ala ka kanuya sabati an dusukunw na. Ka samiyese nata sebekoro diya ni sanji nafama soro la.

**Balaba Arafayeli Jara
balikukalankaramogoko don,
Jiwoyon meri dankan folo
fana don K'olokani mara la**

Bi den ye wara ye

Den tun ye bee je ye. Dukonmogo bee tun b'a janto den na walasa a ka se ka mogoyasen ta, k'a yere d'or, ani ka dusu ta, ka fasobaaraw ke ni yere d'or ye. O yere d'or be ke sababu ye a b'a bangebaaw n'a korow gasi sigi du kono.

Nka an be don min na i ko bi, den te foroba ye tugun. Nci ko ale d'ognon Ngolo t'ale den ladamu, ko ale ka den y'a n'a muso ta ye. Zana fana ko ale ka den y'a n'a muso ta ye. Bee ko ne ka den ye n'ta ye. A te ladamu mogu were fe. O ladamubaliya ye denw yada fo k'u ke waraw ye. U tu bangebagu d'or, kuma te mogu were ma. Den ka kan ka ladamu kabini a fitinin dukonmogow fe. Nka n'i ko i ta te ladamu mogu were fe, a meen o meen o laban be ke wara ye i bolo ka girin k'i yere mine don do.

**Daramani Sise ka bo
Nogolaso Sanzana komini kono K'jan Sikaso**

Kalankëne N° 95nan :

Dajë sëbencogo gëleyaw (1)

An ye gëleya dow këksi kibaru kanubagaw ka batakiw kono. O ye dajë sëbencogo faamuyabaliyaw ye sango dajë minnu tige ka ca, minnu ka kan ka dorogo ani minnu man kan ka dorogo, mogo caman t'olu danfaraw dën. Dajë kerékerénen dow bë yen, olu fana sëbencogo bë k'an ka batakicilaw kamanangan, i n'a fo «min ke» ani «minke», «ka ban» ani «kaban», «ka soro» ani kasoro ani «k'a soro» adw.

Sanni an k'an hakililaw fo'nin gëleya ninnu kan k'u walawalan, an k'a don k'a fo ko Bamanankan te bamananw dörön ta ye bilen, kuma te Mali kelen ma. Kalansoba minnu bë dñe kono, Faransi, Lamerikenjamana, Irisijamana, Alimanjamana ani jamana wërew, olu kankodönni karamogoba caman bë ka baara ke bamanankan kan. An siginogon jamana minnu bë yen, n'an n'olu jelen don julakan na ani maninkakan, olu fana ka mogo faamuyalenw bë ka baara ke fasokan in kan. Fognögonkow b'o kalansoba n'o mogo faamuyalen ninnu ni njogon ce tuma dow la ka

nesin sëbenni sariyaw ma.

An bëna minnu fo a' ye dajë sëbenniko kan, olu ye jamana ka cakedaw ka faamuyacogo ye minnu bë baara ke ni fasokanw ye, ka njinhiw ke ani gafedilanw.

Jateminë folo : dajë kelen kanjew bë sëben ka noro; bës bennet don o kan. «Kanje ye mankan ye min be fo kan boko kelen». A ka ca a la, kanje bë sëben ni dafata ni dafalen ye. Misali: Sagasaga = kanje 4 (sa - ga - sa - ga).

Kolsili : nin misali la, kanjew bë noro njogon na, ka dajë bange koro ni neci bë min na.

Nka dafalen kelen fana bë se ka ke kanje ye. Misali nonabilaw (n, a, i, e, u)

Jateminë filanan : an b'a ye dajë dow kono, i bë dajë wërew soro olu kono, fila walima min ka ca n'o ye. A bë fo olu ma dajë dorogolenw walima dajë sogolonenw. Misali :

Misikunkolojenina. Tigë 5 walima kumaden 5 b'a kono = Misi - kun - kolo - jeni - na. Tigë 3 ye togo ye (misi, kun, kolo), kelen ye wale ye (jeni), kelen ye nöronna ye (na). O

kumaden 5 farala njogon kan ka togo kelen bange. Togo in ka jan foli la ani sëbenni nka a bë sëben kelen ye bawo a bë fo dakurunje kelen.

Kolsiliw : togo o togo bë fo kelen ye, a mana janya cogo o cogo, a bë sëben k'a kumadenw noro. Misali : Lakolidenso mögötönsö. O ye kumaden 6 ye = Lakoli - den - so - mogo - ton - so.

Mogosëbedenyakumabafökene. O ye kumaden 8 ye = Mogô - sëbe - den - ya - kuma - ba - fo - kene.

Nka dajë suguya dow bë yen, a fe olu ma dajë njanaw. Olu ye kumasen yelemanen ye ka ke togo ye. Ci bë ke olu tigew ni njogon ce. Misali : **Dugutigi-ye-an- wele** (o ye duloki do togo ye). Joli-bo-n-kula, Je-bo-wolo-kan adw.

Bamankan na, togo wërew bë yen, olu bë hakilila dö bisigi, o hakilila in n'a koro be njogon na. A ka ca a la u bë fennemananin de kofa, kamanmafénw, sogow walima falenfenw. O togo fana bë sëben ni ciw ye. Misali : Ala-ka-muru-jan, ntori-ka-sigilan, kónonin-ka-dölo adw.

*A to be bo kibaru nataw la
Mahamadu Konta*

Dukëne N° 70 nan :

Denmisennin lajabalenw

Arabadon zuwenkalo tile 16 sugandira Afiriki kelenyatönbä fe (UA) k'a ke Afiriki denmisenninw togoladonba ye. O hukumu kono, denmisen lajabalen suguya minnu bë dñe kono, Kibaru hakili sera olu ma walasa dutigi ka faamuyali ke, u wolodenw kana soro o denmisennin lajabalen ninnu na, wa n'u ye denmisennin o denmisennin soro o cogoya la u k'o dëme u sekö damajira la, a ni dëme min ka kan.

Dutigi bës ka kan k'i ka denmisenninw ladon, k'u lamo ka ne, k'u jogo don, k'u don kalan na, k'u fërebo, ka siso numan di u ma, k'u ka kénéya sabati ani k'u nisondiyakow ke u ye, i sekö damajira la.

O bë cogo min na, jamana fana ka kan k'a wasa don jamana denmisennin bës lajelen na, k'u bila sira numan kan, k'u lakana, k'u ka sinijesigi laben u ye.

An ka jamana kono, dutigi caman b'u se la. Jamana fana ye dë ke. Nka halibi denmisenninko la, belebelebaw bë yen dutigi ni jamana ka kan ka minnu ke walasa denmisenninw ka njetaa an'u ka sinijesigi bë sabati, bawo denmisennin lajabalen suguya ka

ca an fe yan ani dñe kono.

Denmisennin lajabalenw ye denmisennin suguya jumenw ye? An karamogó Umaru Samake, Sikaso BICE némogó, o ye do fo an ye o kan, AMAP kunnafonidilaw ka tile duuru ateliye senfe min kera Sikaso, mëkal tile 17 ka se a tile 21 ma. O kunnafoni döw file nin ye :

Denmisennin ye jen ye ? Sariya y'a jira ko musomannin ni cemannin min si ma teme san 18 kan, olu bë jate denmisenninw ye. Denmisennin bës te lajabalenw ye. Minnu jatelen b'a ye o dow file nin ye an karamogó Umaru Samake ka fo la :

1 - Denmisennin tömönen : Sariya fe, o ye denmisennin ye bangebaaw kelen ma se ka lakodön min na, n'a tömöna mogo dö fe, forobacakeda do walima kenyereye cakeda do. Sariya b'a lakodön k'a lamobaga sementiya, ka bangebaw lakodön a la.

2 - Denmisennin minen k'a lamo : o ye denmisennin ye, min bangebaaw, walima a somogow wërew y'u mako bo a la pewu dëse ma walima juguya, k'a ye k'a to yen a kufé ten. O denmisennin

suguya, ni forobacakeda do walima kenyereye cakeda do, walima mogo do donna a jigi koro, k'a min, k'a lamo sariya ka yamaruya kono, a bë fo o denmisennin masina ma denmisennin minen k'a lamo.

Nka an laadaw la, mogo b'i den dili min ke i balima do ma walima i limaana do a k'a lamo, o ko te.

3 - Denmisennin mako salen baaradenya fe : sariya fe, o ye denmisennin ye min balila kalan ma, ladamu ani denmisennin tulonw, baliku dö fe walima mögököröba dö, k'a kunsin baaradenya dörön ma walima sarakadeli ani garibuya minnu nafa bëre te se a ma. A bë baara jugu ni danbetiye kono, se t'a ye dabali t'a ye. A bë fo o ma denmisennin mako salen baaradenya fe.

4 - Denmisennin min dagayorö ye bolonkönöna ye : sariya fe, o ye denmisennin ye min be galodugu kono, a si te san 18 bo. A dagayorö ye bolonkönöna ye. Du t'a bolo walima kele b'a n'a somogow bë ce, walima terijugufeje y'a sababu ye, walima a törona kojugu.

A bë si so kolonninw kono, forobayorö la ani yorö dogolenw. A bë se ka ke a bë baara döw ke

Baraki Obama ka nafolotigiya te bi ko ye

Lamerikenjamana na, a jirala ku ka jamanakuntigi Baraki Obama togolawari kiimënien b'a ta sefawari miliyari 1 na ka se 3 ma. O ye san 2009 sereyaseben dö ka jatew ye, kasoro a ma ke jamanakuntigi ye folo. Baraki Obama ye gafe fila minnu sëben, a ye waribasoro damine olu feereliw de la.

Mëkal tile 17 san 2010, Lamerikenjamana jateminëpolisi döw y'a jira, ko wari bë Baraki Obama n'a muso fe banki la, a b'u fe warilamarakesuw fana na u ka pansiyonko nesigili, an'u denmusonin fila ka kalankow musakaw kama; N'o ye Maliya ni Sara ye. Folò si bë san 11 na, filanan bë san 8 na.

Baraki Obama këra nafolobatigi ye kasoro a ma sigi. Lamerikenjamana kunna san 2008 nowanburukalo la. Du kelen b'a bolo Sikago dugu kono. Wulu kelen fana b'a fe so kono o togo ye BO. O dira a ma ladiyalifen ye Eduwari Kenedi fe. Ale ye depite koro ye. Bibi in na, o wulu in kiimënien bë sefawari miliyari 1 ani miliyari 400 bo.

walima a te fosi la. A bë se ka ke a bangebaaw b'a kalama, a somogow, a lamobaga walima u t'a kalama.

5 - Denmisennin bajanbila : sariya fe, o ye denmisennin ye min b'a ka waati fanba ke bëlon kono ka teme sokonona kan nk'a dagalen te yen, k'a sababu ke bënbaliya ye an'a somogow ce walima terijugufeje walima a törona kojugu. A bë se ka ke a bë baara döw ke a yere ye.

A bë se ka ke fana a te fosi la. A bë se ka ke a n'a bangebaaw bë njogon kalama, a somogow walima dönbaga wërew walima u te njogon seere ma.

6 - Denmisennin tarafikelen : sariya fe, o ye denmisennin ye dogo kera ka bo ni min ye. A bora a ka sigida la, ka taa baaradenya la sigida were la a ka jamana kono walima a ka jamana kokan, kasoro a si ma se baara ye, kasoro a yere lajiniba te ten. A negenna a somogow fe walima mögög jugu do minnu bë taa a bila jonya la k'a wari mine k'a dun.

*(A to be bo kibaru nataw la)
Mahamadu Konta*

Sumaya bε mogo miliyon kelen faga san o san dīne kono

1 - Bi ma sumaya keleli bila senna:

Sumaya ma se ka kele ka bō dīne kono fōlo. A bε mogo miliyon kelen faga san o san kasoro dabali caman tigera walasa a bε silatunun cogo min na nk'a bε ka juguya ka taa a fō dōron.

Sumaya kelen bε ka dankari hadamadenw na ka se hake min ma bi, o kera damatēmē ye. A bε juguya yoro dōw la samiyedonda la, nka yoro dōw ta ye san kuurukaara ye.

Sumaya digilen bε yoro minnu na kosebe, n'a dagalen bε yen kudayi o ye Afiriki ye.

Bi-bi in na, sumaya kelelifeerew donnendon. A fōlo ye ka sosow cayali bali, k'u kele. O koro ye ka sigiyoro ni sigida lasaniya, ka jamanaw ni ji nogow, ji toliw, binw ani wuluwulujiw ni dingekononaw bo mogow senkoro. Filanen ye ka sumaya fura jōnjōn di banabaatow ma. A ma minnu mine fōlo k'a kumbennifura di olu ma. Sabanan ye ka da sange sulen koro tuma bε.

Sankemē 20 nan daminew na, Angilew ka sōrōdasidogotorow dō, Oronalido Orosi ani Italika dō, Giyowari Garasi, olu ka nininiw y'a jira ko sumaya bε sōrōsoso fē. Kabini o waatiw, feerew tigera ka sosow kele. Dīne Kenevako Tonba (OMS) y'i sinsin o hakilila in kan, ka sumaya kelelifeerew boloda.

2 - Sumaya banakise yera kungosogow la:

Nin feerē minnu jiralen file nin ye, yala olu bε se ka ke sababu ye ka sumaya latununwa? Jininkaligelen, bawo a jirala ko sumaya banakise

yera kungosogow fana na. N'o ye tīne ye, o koro ye ko hali ni sumaya bānna, ka mogow kisi a ma, n'a banakise bε kungosogow la, a laban bε yeleme mogow la.

O tuma, sumaya latununni tun bε se ka bō tīne fē, n'o y'a sōrō banakise in tun bε sōrō soso ni hadamaden fila dōron de ni nogon ce. Nka nininikelaw nana ni kibaruya wεrew ye, kerēnkerēnnyala, Faransini Gabon nininikela dōw. Olu ye sumaya banakise koron, k'amīne, k'assebēkoro segesegē. U'y'a ye k'a fo a suguya ka ca. Nka a banakise min ka jugu na bε ye o ye «Pilasimodiyomu» ye. A yera k'a fo o banakise in bε sōrō mogow la, solaw, ngobaninw, ngonw ani bagan suguya wεrew.

Segesegeli wεrew kera dīne fan wεrew fē i'n'a fo Wiyetenamu jamana ani Malezi minnu y'a sementiya ko sumaya banakise dōw yera kungosogow la minnu nogon yera hadamaden fana na.

3 - Feerē kuraw nininiw bε senna, ka fura jōnjōn sōrō sumaya la:

San 2007, dīne nafolotigiba min bε wele Bili Geyiti, a n'a furumuso Melinda Geyiti, olu y'u kanbo kokura sumaya keleli kama, walasa a ka silasa pewu ka bō dīne kono. Uni Dīne Kenevako Tonba y'u bolo di nogon ma o baaraba in na.

Nafolomugu min bolodara o baaraw kama san 1998 o tun ye dolawari miliyon keme ye. San 2008, nafolo bolodalen hake sera dolariwari miliyari kelen ma.

Kabini san 1990, Bili Geyiti ka demēdoncakēda yedolariwari miliyon

keme ni bi duuru don bolocifurajiw ninini dafé minnu bēna se ka ke sababu ye ka sumaya kele k'a ban pewu dīne kono. Kabini o kera, furaw bε ka bō furadilan iziniw kono tuma bε. Nka ucaman bε sifileli dakun na sanni u ka forobaya k'u feere bε ma, segesegeli kofe.

Ofura minnu bε sifileli dakun na bi, olu la min kelen bε ka nininikelaw wasa n'a tō bε ye o kera «Mōsikirkis» ye. Ale ka sumaya kumbenni fanga mogofari la, o bε se 65 ma keme o keme (65%). Petorolibocakedaba minnu bε Afiriki tilebinyanfan fē, olu dōw fana bε ka nafolomugubaba don nininiw dafé walasa ka fura jōnjōn sōrō sumaya la.

Waritigi wεrew bε dīne kono minnu ka sōrō te Bili Geyiti ta bō, olu fana wulilenbē k'ukogoda sumaya la, i'n'a fo Natan Miriwołidi, «Mikorosofu» nemogo koro.

San 2010, feburuyekalo la, Miriwołidi y'a ka feerē da kene kan min ne ka misen kosebe. A ye minen dō dilan min bε lyeelen lazeri bō. O yeelen lazerilama in bε sosow sama, k'u foron, k'u faga hali k'u to yoro jan.

Waribatigw, donnibaabaw, goferenamanw, bε lajelen bε wulikajow la bi walasa fura jōnjōn bε sōrō sumaya keleli la; k'a kele k'a ban pewu dīne kono.

4 - Fili dōw kera sumaya keleli la dīne kono :

Dīne Kenevako Tonba (OMS) ani Lamerikenjamana goferenaman, nin y'a sanbiduuruye, olujera ka sumaya keleli feerē bε boloda

Yerfaga bε ka juguya Zapōnjamana na

Zapōn polisiw nemogoyaso y'a jira a ka segesegeli la, ko san 2009 kōnōna na, kōnōna filikojugu ni faantanya sababula, mogo 33.000 y'a yerfaga. O b'a jira ko kemesarada la, 1 ni murumuru 8 farala yerfagasu hake kan jamana kono san 2009.

Salon a sementiyara ko mogo 32.845 y'a yerfaga. A bε san 12 bō bi, san kono yerfagasu hake ma dese mogo 30.000 ma fōlo Zapōn jamana na. O 33.000 yerfaga kera san 1978. San 2003 ta kera mogo 34.427 ye. Jatemine y'a jira ko dīne kono, Zapōnkaw ka yerfaga fanga ka bon kosebe ni jamana to bε ta ye. Dīne kenevako tonba «OMS» y'a jira ko Zapōnkaw, mogoba keme o ba keme, mogo 24 ni murumuru 4 b'a yerfaga.

Nka dīne jamana yiriwalew la, Irisijamāna de yerfagasu hake ka ca ni Zapōnta ye. Yen, mogoba keme o ba keme, mogo 30 ni murumuru 1 b'a yerfaga. Zapōn de dalen b'ale

nansarajamanaw kono ani sumaya ka tīneni man bon yoro minnu na. Nafolo min donna o feerēba in dafé o taara ijo fodolariwari miliyon kōnōntōna. Nka o n'a ta bε, lajiniw ma sabati. A kera nafolotigye ye; a kera kenevaya temesira caman laafuli ye. A nimisa n'a jigitige barika bonyara kosebe.

Feerēba in tun nesinnen be dīne jamana 90 ma. Alaban na, a kōlōsira kosumaya tununna Karayibujamana damadōnin na ani dīne jamana yiriwalew. Nka feerēba in ninena mogo miliyari fila kō. Sumaya ka jugu yoro minnu na kosebe i'n'a fo Afiriki ninē kera olu kō ani yoro wεrew.

Kenevako faamuyabagaw ka fo la, feerēba in kera filiba ye min nogon ma deli ka ke fōlo kenevako la dīne kono bawo ni dīnekōnōmogo fanba ma kisi sumaya ma, o koro ye ko mogo si ma kisi fōlo ka da a kan mogobε ka nogon sirataama don o don, k'u sigi nogon ka duguw la.

A ka ni feerēba in filiw ka latilen, ka sumaya kele duguma, k'a diliw tige, ka sōrō ka yelen sanfe. O senfe fo kungokōnōsogow ka banakiseko in fana ka laje ji nemajolen na.

Sanni o ce, a ka ji Afiriki jamana minnu ye sumaya dagayoroba yere ye, fo bε lajelen ka wulikajow kε i yere ye, i ka denbaya, sigida ani jamana ye: ka sange sulen matarafa, ka yorow saniya, ani ka to ka sumaya kumbenni furaw ta.

O bε se ka ke farafinfuraw ye walima tubabufuraw.

Soniya Sa
Mahamadu Konta

Jafarabe kisili poroze

Jafarabe ye dugu ye Moti mara la. A bε Tēnēku sērikili fē. Komini don, dugu 13 bε min kono. Mog 10 000 b'a kono. Dugu in sigira san 1818. A ni Bamako ce ye kilometre 436 ye.

Jafarabe b'i ko gun ji cemance la. Ba Joliba ani ba bolofara min bε wele Jaka, olu bε nini k'a dun k'a bō yen pewu. Dugumogow ne b'o balawu min natō la, k'a ye ko ji b'e k'u ka dugukolo dun doonin-doonin, u ye kulekan bō, ka wulikajow kε. Jamana nemogow y'u jaabi, kerenkerēnnyala jamanakuntigi Amadu Ture.

Poroze do sigira sen kan walasa ka dugu kisi. Sefawari miliyari 13,6 bēna don a baaraw dafé. Baara jumenw bēna kε?

Ba bolofara min bε wele Jaka, a b'i ko o kono bε ka geren. Ni ji donna, ji bε bo o kono ka walankata dugu kono ka tīneni kε. Baaraba bēna kε k'o kōnōbo, ji ka

se ka sigi badinge kono ka woyo kojuman. Babili do fana bēna jo Jaka kan walasa dugu kana tige ka bō jamana yoro tow la samiyē fē.

Jaka yere janya bε kilometre 200 bō. A kōnoboli min bēna kε, o bε boli kilometre 2,950 kan jojan fē ani metere 200 jōsurun fē. Babili min bēna jo a kan o janya bε se metere 221 ma. Digi fila bε laben ka fara o kan. O baaraw musakaw bolodara ka ben miliyari 4,3 ma.

Baara wεrew bε yen i'n'a fo badawolo labenni ani bakankun, ka fara kε olu la ani beton walasa ji kana dugukolo non, k'a tige, k'a dun.

Nin baaraw musaka bε bo forobanafolo la Mali kun. U bε ke sababu ye ka dugu kisi, k'a cēne. Misiw bε Jaka tigeli min kε, o laadalañenajew, fiñe tēna bila o la. Dugu daraja bēna bonya ka taa a fē.

Seki.A. Ja
Mahamadu Konta

kan yerfagasuko la.

San 2009 na, mogo hake min y'a yerfaga Zapōn, o fanba tun ye cēw ye; kemesarada la 72; k'a sababu ke kōnōna filikojugu ani faantanya damatēmē ye. Kōnōna filikojugu bēna ni hakilinagami ye. O mogo minnu hakili nagamina, u ka baaratigwi y'u bila ka bo u ka baaraw la. Dusukasi fē a caman y'a yerfaga. Zuluyekalo tēmenen in na, baarantan hake sebekōrō cayara Zapōn. Kemesarada la a sera mogo 5 ni murumuru 7.ma.

Yerfagasu hake ye damatēmē cayali min kε san 2009 kōnōna na, Zapōn goferenaman ye dabali dōw sigi sen kan, walasa nogoya ka don a ko la. O de y'a to dō bōra yerfagasu hake la k'a ta san 2009 setanburukalo la ka se 2010 awirilikalo ma. Walasa o hēre in ka ke netaako ye ka taa a fē fo ka se san 2011 marisikalo ma, Zapōn bε ka dolariwari miliyari 133 dabaltige o baaraw matarafalikama. Dokala Yusufu Jara

Usumani Sako, Kasonkajeli kan duman taar'i da

Sakjeliw ye faamajeliw ye Kasonkaw fe yen. Usumani Sako tun ye faamajeli lakika ye ka da a ka kodon kan, a ka muju ni sabali an'a ka seko. Ala tun ye min ke a ye, ni Sori Kanja Kuyate te, a tun m'o ke mog'o ye kandiya la an ka jamana kono.

Usumani Sako fatura arabadon zuwenkalo tile 2 san 2010. A bangera 1941 san na Kayiba Jabate. A ye foli damine a masaw senfe, ka denkundi, kono ani sumuw lanaga.

San 1962, a ye donkili do da peresidan Modibo Keyita la, o ka taama do senfe Kayi mara la. A ko diyara Modibo ye, o nana n'a ye a fe Bamako.

Degokun kelen jenaje min tun be ke modibotile la Mali denmisew fe ani biyenali min tun be ke musatile la, Usumani Sako y'a joyoro fa olu kene kan Kayi mara togo la. A tun be gitari fo, n'o ye tubabunkoni ye, a tun be donkili da fana.

A ka jeliya kono, a ye mog'o caman kalan, i'n'a fo a degomuso Umu Sako, Tumani Jabate Manden koraclaba, Gata Kanute, Orokiya Tarawele ani Birin Kuyate.

Kasonkafoli karamogoba tun don. A ka donkiliw ka di mogow ye hali bi, jamana kono an'a kokan. Bee hakili be a ka donkiliw i'n'a fo «Mariyama Kaba, «Kayi sigi ka di», «Mandiya ni mangoya», «Sanbaculo», adw., olu diyara kosebe.

A ka baara numanw sababuya la, Arajo Faransi ye wele bila a ma san 1976 a ka na foli ke Faransi. A y'i to yen ka taa Londuru, Angilejamana faaba ani Amuseridamu, Beyiba jamana na. Tuma ni tuma, maliden minnu sigilen be tunga la, Farajela, olu tun be wele bila a ma, a ka n'u jenaje.

Fasodennumanya jala be Usumani Sako bolo. O kofe biyenali min kera Kayi san 2008 Seguka ka denfaya tun kalifara ale de la.

**Yusufu Dunbuya
Mahamadu Konta**

Afirikidisidi ye here caman soro kupudimoni in fe

Siga t'a la jamana o jamana be kupudimoni labenw ke, dije sennantolatan jekuluba FIFA be wari di o ma, a k'a yere deme n'o ye. Wariba de be soro ntolatan na FIFA fe.

Kupudimoni temenen min kera Alimanijamana na, FIFA yedolariwari miliyari 2 ani miliyon 200 soro o ntolatan 64 sababuya la. N'o ye sefawari miliyari 1100 ye. Sen in na Afirikidisidi, a jirala ko dolariwari miliyari 3 ani miliyon 300 ka kan ka soro. N'obe bensefawari miliyari 1650 ma. Kasoro FIFA bena wari min don kupudimoni in musaka dafe, o te teme sefawari miliyari 600 kan.

Ntolatan ka di dije mog'o camanye. Afirikidisidi tenu kolo kolo warisoro a ka baaraw tono na. A yere te dunan ye dije kobaw keli la bilen. Sabula a san 15 ye ninan ye, Afirikidisidi ye Urigibi kupudimoni ta. O ye bololantolatan

suguya were ye, min ni basiketi te kelen ye.

Wari min be soro kupudimoni na, o nata fe, Afirikidisidi sefawari miliyari 2300 don a wulikajow dafe. Ntolatankene kuraw jora, ka laban ka korelen d'ow lakuraya. Mog'o juguw ka binkanniwalew balili nesigiba raw bolodara; nin si te taa musakababo ko. Mog'o caman nakun do ye jamanayaala ye. N'o ye turisimu ye tubabukan na. San 2006 kupudimoni na, jamanayaala miliyari 2 tun b'o kene kan Alimanji. Afirikidisidi ta in tenu teme mog'o 450.000 kan.

Jatemine na, jamana o jamana ye kupudimoni labenw ke, ni Afirikidisidi te a si sen ma bo ntolatan na kasoro a ma kuluntola tanw ban n'o ye "wicemudefinali" soro ye. Afirikidisidi ntolatannaw Bafana-Bafana tun ka kan k'a jilaja, a kana o laada in wuli.

Gintan ni kunko min be kupudimoni

Fura be kunig bonniba la

Ce d'ow kunsigi cemancesiw be bon. Mog'o te fen fo o la; nka ni muso kunsigi ye bonni damine, mogow b'o ke yelekofen ye.

Mun de b'na ni kunsigibon ye?

Muso caman be yen, garijigesoro walima bangejokofe, olu kunsigiv be to ka bon. Muso ka konomaya waati la, a farilajiw b'a kunsigiw ce ne. Nka n'a jiginna kaban, o jiw mana ban a fari la, a kunsigiv be bon. Bangejokofe muso d'ow fana kunsigiv be bon. Sababu werew be kunsigibon na. Dusukasi, dumuni nafamafen d'ow ntanya farikolo la, bana, walima munnitulu suguya d'ow.

Mog'o kelen kunsigi hake b'a ta 150.000 la ka se 200.000 ma. Kunsigi falenni k'a janya ka se a dan na, o kuntaala ye san 5 ye. Fen te fara a

modiya kan o kofe tuguri. A be ja. Kunsigi kelen jalen be kalo 3 ke ka soro ka bon; kura be falen a no na.

Tile o tile kunsigi 50 fo 60 nogonna be bon, kura be falen oluno na. Oyelema-yelema in te don kunsigi cogoya la mog'o kun na. Sabula u ka ca kojugu. Nka tile o tile ni kunsigi bonta b'a ta 60 la ka yelen, o be don o tigi kunkolo la.

Kunsigibon be kunben cogo di?

Tine yere la an be don min na fura jenjentu kunsigibon na folo. Nka feere d'ow koni be yen, olu b'a sebekoro bonni nogoya. Mogow ka kan k'ukunw sirili dabila ni mananinw ni baretiw ye. Olu be kunsigi bogoti kosebe. Ube se ka to k'u kunkolo terege-terege n'u bolow ye; kunsigi be balo ji mnin na mog'farila, ab'a to a ka se k'osoro ka ne.

Du soro ka kan ka lakana

Mog'o kana kon ka sanni ke i kufe. O kuma in foli ka nog'o n'a matarafali ye. Nka n'i y'i miiri a koro la, ko mana bala i la cogo o cogo, i be se k'i yere min'e.

Ni mog'o be fen o fen san, a ka kan k'o sanni in boloda. Jine kana ke fen santa kunbabba ni fitinin si kelen ko. A be soro k'a laje, fen jumenw de sanni ye wajibi ye sisan, jumenw fana sanni be se ka bila waati werew la. Bolodali kun ye mog'o kana ko do ke, kasoro o t'a kun bo. I'n'a fo ka suman ta ka taa o feere ka malo walima makoroni san k'i be ka dunan soro.

Sanji kama, mog'o ka kan k'a ka fen santa bee seben, k'u songow fana seben. Kalo mana sa, walima ni san yelemana. A b'u jate bo; k'a don kalo la walima san kono a ka wari musakata b'na hake min ma. I be soro k'a don o de la, ko i ye wariba don sanni dafe. O de koson mog'o ka kan k'a ka wari soro jatemine, ka musakaw bee ben a yere ma kalo la. Osiratige la, mog'o be se k'a ka wari lamara warilamaraso do la, a ka to ka doonin doonin fana a yere kan. Tonu min be soro o warilamara la, o be musakabota d'ow dakene.

Nafa fosi te wari burujali la ni nimisa ani tineni te, an k'an janto an bolofen na. Suman kana ke dumuniba ye k'a latine du kono, walima jamakow la. An k'an makoroni beben, k'an ka tajiw ni esansiw topoto konuman. Ni mog'o fana ka juru b'an kanna, an k'o sara. Mog'o ka soro si te se ka k'i halala ye ka walijuru to i kanna.

labenni na, FIFA b'o don. Nka o m'a bali ka san 2010 kupudimoni labenni di Afirikidisidi ma; kasoro o te jamana yiriwalenba ye. FIFA faratira o la kosebe. A y'a dabo ntolatanyorow ni ntolatan sabatisira caman ka se ka soro Afirikidisidi fe. Kupudimoni nafa do fana y'o ye. Wariye soro d'or'on te. Afirikidisidi yoro caman yecogo nena k'sababu ke kupudimoniye. Jamana kunnafoni werew be yen, olu lakodonna dije fan tan ni naani na ka fara ko werew kan, k'a sababu ke FIFA ka lakamuni bolofara ka wulikajow ye. Seba tun te Afirikidisidi ye k'olu bee jense.

Afirikidisidi nafoloko jateminecakeda do y'a jira, ko kemesarada la 0,54 farala faso ka nafolesoro kan, kosababu edunan caman naniye Afirikidisidi laje (yaala), ninan kupudimoni in sababuya la.

Afirikidisidi ye sefawari miliyari 605 de don ntolatankene kuraw joli ni korelenw lakurayali musaka dafe. Kasoro san 1998 kupudimoni hukumu kono, Faransi ye min don a taw dafe o ma teme sefawari miliyari 214 ani miliyari 500 kan. Afirikidisidi ye ka nin wariba min don kupudimoni kono, a be sonka meen kasoro a m'o soro Sabula mog'o hake min be taa ntolatanw laje o kene ninnu kan ni kupudimoni kono ni kupudafiriki ntolatanw te, o te teme mog'o 5.000 kan. Kasoro Faransi, ntolatan kelen lajejama be se mog'o 21.000 ma. Alimanita ye mog'o 40.000 ye. Jamana d'ow ka ntolatanla je fanga ka bon ka teme d'ow ta kan.

Nka wari soro fara a soro baliya kan, kupudimoni labenni jamanaw fe, minnu yiriwalenba te, o ye koba de y'olu bolo. U fana be waso n'o keli ye, hali n'u cenwari bee be taa a dafe, o t'u toro. A ka di u ye u fana togo ka men ka fo dije kono kobake la.

«AMAP» kuntigi
Solomani Darabo

kanw kunnafonisewen
baarada kuntigi
Planze Samake
Kibaru

BP : 24 Telefoni: 20-21-21-04

Kibaru Bugufiyé Bosola

Bamako - Mali

Sebennijekulu

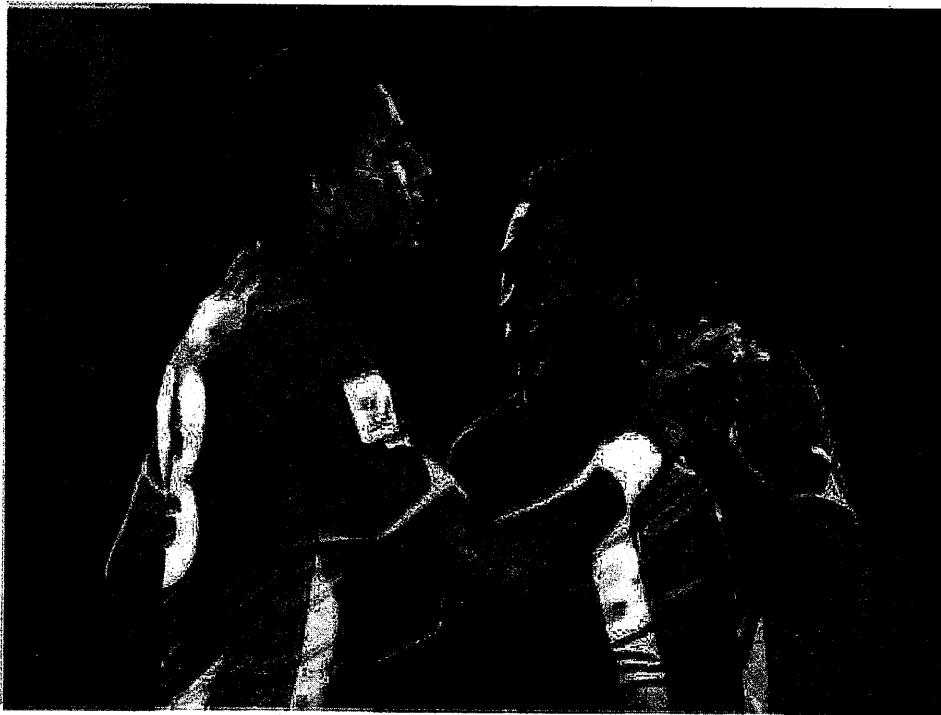
Mahamadu Konta,

Dokala Yusufu Jara

Labugunyoro : Kibaru gafedilan
baarada

Bolen hake 16 000

Afiriki jamana woɔɔ tun bε kupudimoni kεnε kan, Gana kelen de taara ne

Ntolatanna fila minnu ye bi don lamerikenw kun : Bowatengi (numan fe) ani Asamowa Giyan (kinin fe)

Afiriki ntolatanko nəməgowy' ujilaja fo kupudimoni sera ka ke Afiriki kono. U y'u jilaja fana fo Afiriki jamana minnu ye na na ntolatan na, olu ka ye kupuba in kene kan. O hukumu kono jamana 6 sera ka na Afirikidisi ka Afiriki joyoro fa. Olu ye : Alizeri, Kodiwari, Gana, Nizeriya, Kameruni ani Afirikidisi yere. Nelson Mandela ka jamana, kupudimoni 2010 be senna yoro min na. Nka jamana 6 ninnu na, Gana kelen de sera ka taa ne. O kera cogo min na, an ben'o nəfo.

Gana : Gana de kelen sera ka kupudimoni tako folo in woyo yelen. Ale tun be kulu (D) la, ka fala Alimanjamana kan, Ositarali ani Seribi. Gana ye Seribi ci 1 ni 0. A ni Ositarali ta kera 1 ni 1 ye. Alimanjamana y'a gosi 1 ni 0. Gana kera filanan ye a ka kulu la, ka Alimanjamana ke folo ye. Olu fila temena tako folo in na u ka kulu la, ka don tako filanan kono.

O tako filanan in na, Gana ni Lamerikenjamana benna. Okera 2 ni 1 ye Gana kanu na, mənəbə kono na.

Gana ka sannayelen in be faamuya cogo di? Folo, denmisewn don. Bees ka koro n'olu de ye kupudimoni in kene kan. Filanan, u ka ntolatannaw meen na ntolatan na nogon fe. U ye dije denmisenniw ka kupudimoni ta nogon fe, ka tila ka Angola kupudafiriki tan nogon fe. A be nini ka san tan bo nindenmisen ninnubentola tan nogon fe. O kofe degelikaramogu numan b'u bolo wa u ka faamaw jolen don u kokoro ni tine ye. I be se ka Gana gosi nka i te se k'a fo k'u te se ntolatan na, i te se k'a fo ko dusu t'u la.

Alizeri : tun be kulu (C) la, ka fala Angilejamana kan,

Lamerikenjamana, ani Siloweni. Alizeri binna kupudimoni tako folo la, ka da a kana gosira siŋe fila : Siloweni y'a gosi 1 ni 0. Lamerikenw y'a gosi 1 ni 0. A ni Angilejama ta kera 0 ni 0 ye.

Alizeri ma feere nənema boloda ka bila. Ale koni y'a fili kele kono ten. A be səmi tuma min na, o y'a soro a taara ka dan ke. N'o te Alizeri tun be se ka taa ne.

Nizeriya : tun be kulu (B) la, ka fala Arizantini kan, Kore (Worodugu) ani Geresijamana. Nizeriya fala binna kupudimoni in tako folo la k'a sababu ke Arizantini y'a gosi 1 ni 0. Geresijamana y'a gosi 2 ni 1. A ni worodugu Kore ta kera 2 ni 2 ye.

Nizeriya ka fiŋe kera a be kon ka bi don nka a te se k'a ka bi lakana. O bolen ko yen ntolatannaw ta tun ye

San fila sarati dara Samatasəgew degelikaramogu ye

Samatasəgew degelikaramogu kura n'o ye Alen Zirezi ye, alamisadon mekaloo tile 27 san 2010, a ni Mali ntolatanko nəməgow saratira san fila baara kan. U y'u təgeno bila o bənkansəben in na.

Nka ntolatan nəməgow ye fən fila koni geleya Alen Zirezi ma; o ye ka Samatasəgew lase Kani 2012 kene kan, ani ka o ntolatanwan kuluntolatan foori ka se karidefinali ma. Məgo dəw koni y'u damasonya k'a fo ko a ni nəməgow saratira sefawari miliyon 13 kan kalosara ye. Ko musaka 'wəre yere be di a ma kalo o kalo ka fala o da folen in kan.

Alen Zirezi y'a jira ko ale bəna a ka baara ke n'a yere hakilila ye. A ko geleya min ye Samatasəgew soro

sengoya dan ye. U ni jo lankolon, u b'a tan k'a je. Wa dusu tun ka bon kojugu. O ye yərtijedusu ye.

Afirkidisi : ale tun be kulu (A) la, ka fala Mekisiki kan, Uruge ani Faransi. Ale fala binna tako folo in na nka ale ye mone bə:bawo a sera ka kupudimoni laben n'a ka nafolo ye, a ka seko anidənko, fohee kabakoyara. Ntolatan na, a ni Mekisiki ta kera filaninbin ye 1 ni 1. U ruge y'a gosi 3 ni 1. A ye Faransi gosi 2 ni 1.

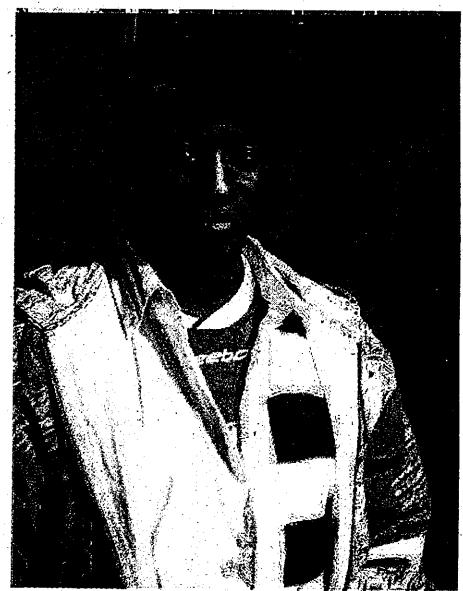
Afirkidisi fiŋemayɔɔ kera sengoya ye ani kofela fəgenya.

Kameruni : ale tun be kulu (E) la, ka fala Peyiba kan n'o ye Holandijamana ye, Danemariki ani Zapɔn. Ale fala sen bora tulon na joona. Zapɔn y'a gosi 1 ni 0. Danemariki y'a gosi 2 ni 1. Peyiba fala y'a dasi siŋe sabanan na 2 ni 1. Kameruni ma se jamana si la. Ale ta kera desse yere yere ye. Kameruni kofela, cəmance, jəfela, a si tun manji. Denmisennin minnu tara ka fala korobalenwkan, akəra ikorobalénw be nini ka fisa n'olu ye. Tine don Eto ye nana ye, dusu b'a la fala nka mogo kelen te se ko la.

Kodiwari : ale tun be kulu (G) la, ka fala Berezili kan, Kore (Keneka) ani Pɔritigali. Kodiwari binna joona ka bəe kabakoya. Dɔrɔguba n'a ka cedenw, i'ta dən min ka ni ni min ye. Nka u ma se k'u fanga fala nogon kan, n'o te u tun gosili bə geləya. A ni Pɔritigali ta kera 0 ni 0 ye. Berezili y'a gosi y'a gosi 3 ni 1. A sera keneka Kore la ni 3 ni 0 ye. Kodiwari ka kulu tun ka gelən kosebe nka n'u tun sera k'u hakili ke kelen ye, ka taa nogon fe, ka segin nogon fe, u tun be taa ne kosebe.

Mahamadu Konta

Lobi Tarawele ye diŋe to

Ale de tun ye bamananfoli yelema k'a ke lamerikenfoli ye min be wele «Buluzi». Burama Tarawele, n'a donkilidatogo ye Lobi ye, fatura taratadon zuwenkalo tile 1 san 2010, bana kuntaala surun do sente.

Lobi Tarawele bangera 1961 san na Bakarijanna, o ni Segu ce ye kilometere 16 ye. Sanba Tarawele den don, ale tun ye kəmojeli ye ani Nana Jire. Kabini a san 16 Lobi ye foli damine faama Da ka gun kan.

O kofe a nana Bamako, ka don Nzani Jabate ka folijekulu la, »Jatabandi« san 1980 waatiw la.

Bamakokaw ye Lobi dən n'a ka foliye Barisow la : a tun be foliye Baribozo la, a tun b'a ke Domino na, ani Jenbe la lafiyabugu. O kera sababu ye a ka foli ka ləkodən nənajelabənnaw fe. A ni o dow donna nogon na, olu y'a deme a ka taa foli la jamana werew kan Afiriki ani nansarala. A ye kənseri 21 ke a ka taama senfe Faransi ani Beliziki. San 1993, a kera Mali folikela folo ye ka jənjən soro Abijan, MASA nənajeba kene kan.

A ye kəseti caman bo : «Bamanan buluzi» bora san 1991 - «Bamako» bora san 1994 - «Segu» bora san 1996 - «Duga» bora 1999 - Mali buluzi bora san 2006 - «Lobi Tarawele gurupu» ani «Yuguba» bora san 2007 .

Lobi ye folikela caman kalan, k'u deme fala, i n'a fo Benke Tarawele ani Mulayi Jara. Mali arajoso ni tele la, a ni Nbaya Bubakari Jara ye baara ke nogon fe; o y'a ka donkili caman ta san 1991 waatiw la.

Nzanin bolen ko yen, Ali Farika Ture fala be se ka jate Lobi karamogu fe. Donniya ni sekə minnu tun be Lobi la foliko la, a m'o sanga soro, a m'o nafolo fala soro. Bamananfoli donbagga nana tun don ani lamerikenfoli. Mali kanu tun ka bon a yoro kosebe.

Yusufu Dunbuya
Mahamadu Konta

Alen Zirezi

Angola Kani 2010 senfe, k'ale təna son o nogon a k'a soro.

Modibo Nama Tarawele
Dokala Yusufu Jara